

माण हें एकदम एकाच वेळीं प्रकट न होतां तें भिन्न भिन्न काळीं तर्कास वर्षांच्या अवधौत अंशतः अंशतः प्रकट झालें आहे, म्हणून गांत एकच प्रसंगविशेषीं त्यांतील महावाक्यांची पुनरुक्तिहि झालेली आहे. र पुन्हां पुन्हां परंतु ही द्विरुक्ति वाचकांस कंटाळा आणीत नाहीं. कारण मूळ आला? कुराणाच्या अरबी भाषासरणीत एका विशिष्ट प्रकारचें वैचित्र्य ती इतकी रसभरीत आहे कीं वाचकांचें मन त्यांतच तन्मय होतें; व मनावर फारच गंभीर व बोधपर परिणाम घडतो. कुराणांत पूर्वापरविरुद्ध अशीं नाहींत. तथापि वर वर पाहणारांस असा भ्रम होण्याचा संभव आहे. कुराणाचीं कित्येक महावाक्ये दुसऱ्या कित्येक महावाक्यांचें स्पष्टीकरण घाला पूर्वापर विरोध समजणें अगदींच चुकीचें आहे.

ऐतिहासिक महत्वाच्या गोष्टीहि बऱ्याच आलेल्या आहेत. त्यांतील मननपूर्वक परिशीलन करणाऱ्यांच्या सहज लक्षांत येतें; व त्यापासून सुपरिणामकारक असे अनेक बोध घेतां येतात. म्हणून अशा पुस्तकास कादंबरी वा बखरी प्रमाणें घाई-घाईनें न वाचतां फारच शांत मनानें व विचारपूर्वक वाचिलें तरच त्याचा कांहीं योग्य उपयोग होईल. खऱ्या व यथार्थ इतिहासाच्या विचारी मनुष्यांचे अंगी खरें व उपयुक्त शहाणपण प्राप्त होतें हें सर्व आहे. म्हणून परमपवित्र व सर्वशक्तिमान परमेश्वरानें अशा प्रकारचे श्लोख करून ह्या अपूर्व व महनीय ग्रंथाद्वारें आम्हां मानवांत एक नवीन पत्र केले व मनुष्यजन्मसार्थक्याचें एक उत्कृष्ट वळण लावून दिलें आहे.

‘इस्लाम’ या अरबी शब्दाचा अर्थ ईश्वराज्ञापालन असा होतो; आणि आज्ञापालकास ‘मुसलमान’ ही संज्ञा आहे; तर जगांत जितके ईश्वरप्रणीत धर्म होऊन गेले त्या सर्वांच्या बुडाशीं ‘इस्लाम’-ईश्वराज्ञापानांत जो पालन हें असलेंच पाहिजे. जगाच्या उत्पत्तीपासून आज-वा नव्हे; तर पर्यंत कोणतेंहि धर्मपुस्तक ध्या-मग ते वेद असोत किंवा इतर धर्मांचेंच बायबल वा इंदावस्था असो-त्यांत ईश्वराज्ञापालन हें आहेच. सत्यमूलक म्हणून परमेश्वरानें कुराणांत म्हटलें आहे कीं ‘परमेश्वरापाशीं आहे. (मूळचा सत्य) धर्म (म्हटला) तर केवळ इस्लामच हा. कुराण अ. ३:१९). आणि जो कोणी इस्लामाखेरीज (आणखी)

एखादा धर्म शोभू पाहील, तर (परमेश्वरापाशीं) त्याचा तो धर्म मान्य केला जाणार नाही; व तो परलौकीं हानि भोगणारांपैक (कुराण अ. ३:८५). म्हणूनच परमेश्वरानें सांगितलें आहे कीं शंका नाही कीं बुद्धिमानासाठीं या लोकांच्या वृत्तांतांत एक धडा होय. हें कुराण एखादी (नवीन) रचिलेली गोष्ट तर नव्हे जीं (दिव्य पुस्तकें) याच्या(प्रकटीकरणा)पूर्वीं (उपलब्ध) होत तें सत्यत्व पटवितें. आणि यांत, जे लोक विश्वास त्यांच्यासाठीं प्रत्येक गोष्टीचा तपशील, व सदोध व दया ह (कुराण अ. १२:१११).

जगांत आजतागाईत जे शास्त्रीय शोध झाले व होत आहेत ज्यांना ज्यांना आहे त्यांनीं कुराणाचें तत्वें ह्या शास्त्रीय तत्वांशीं कुराण व सायन्स- व त्यांना हें सिद्ध झालें कीं त्यांच्या दर्म्यांन पदार्थविज्ञान वगैरे नाही. मनुष्य जातीची संस्कृति व उन्नति ही आधुनिक शालें. मूळ हेतु तो कुराणाद्वारे उत्तम प्रकारें सिद्धी आणि आचारविचारासंबंधीं सर्वे अडचणी सहज दूर होतात; म्हणूनच अध्यात्महि व्यवहार्य व सुलभ असून संसारांत वावरूनहि त्यायोगें सफल करितां येतें; व सहजगत्या मोक्ष प्राप्त होतो. कुराणांतील तत्वें इतकीं ठाम व निर्विघ्न आहेत कीं त्यांच्या प्रकटीकरणाच्या जगांत जिकडे तिकडे जो धर्मविषयक गोंधळ व अव्यवस्था माजली यानें दूर झाली; आणि आजहि लोकांत ज्या समाजविघातक व नि व चालीरीति पसरल्या आहेत, उदाहरणार्थ मद्यपान, जातिभेद, पुनर्लंघन या गोष्टींचें निर्मूलन करण्यास कुराणाचीं तत्वें समर्थ असून त्यांचें मुसलमानेतर जातीकडूनहि अनुकरण होत चाललें आहे. युरोपियन व लोकांच्या धर्मशास्त्रांत या गोष्टींची मनाई नसतां हि त्यांना पुष्कळ वर्षांच्या नंतर मानवहितास विघातक अशा या चालींचा दिवसेंदिवस बीट येत आहे व ते त्यांचा प्रतिज्ञापूर्वक त्याग करूं लागले आहेत; व पुढें त्यांच्या ज्ञानांत व विवेचक बुद्धींत प्रगति व उन्नति होत जाईल तस निघ चालीरीतिचा बीमोड होत जाईल. यावरून हेंहि सिद्ध कुराण ईश्वरप्रणीत आहे म्हणून त्याचीं तत्वें त्रिकालाबाधित व अशीच आहेत.

हजरत मोहंमद पैगंबर साहेब-परमेश्वर त्यांस धन्यवाद व शांति देवो-  
यांच्या हातून इतके बहुत चमत्कार घडले आहेत की ते येथे दिल्यास एक  
चमत्कार व निराळेंच पुस्तक बनेल. या शिवाय हे चमत्कार जरी  
भविष्यवाद तत्कालीन लोकांनी आपल्या डोळ्यांनी प्रत्यक्ष पाहिले व  
ते इतिहाससिद्धि आहेत तरी ज्या लोकांच्या स्वभावांत  
वितंडवाद आहे ते आज म्हणतील की आम्हीं तर हे चमत्कार पाहिले नाहीत व  
ते आम्हां मानीतहि नाही, हें संभवित आहे. म्हणून सर्व प्रकारच्या लोकांस  
कुराणाचें प्रामाण्य पटविण्यासाठी परमेश्वरानें यालाच एक जागती ज्योत व  
स्वतःसिद्ध चमत्कृति करून पाठविलें; कारण, ज्या काळीं कुराण प्रकट झालें  
तत्कालीन व तद्देशीय लोक मोठ्या अभिमानानें आपणाला 'अरब' म्हणजे वक्ते  
व इतरांना 'अजम' म्हणजे मुक्के अशी संज्ञा देत असत, आणि त्या वेळेचें  
अरबी वाङ्मय इतक्या पूर्णावस्थेस पोहोचलें होतें की त्यांचा हा अभिमानहि  
व्यर्थ नव्हता. अशा वेळीं हजरत मोहंमद पैगंबरासारखा एक अगदींच निरक्षर  
भविष्यवादी निर्माण होणें व त्याला याच नीतिपर भारदस्त व भव्य  
अशा अरबी भाषासरणीचें अप्रतिम व अद्भुत असें वक्त्वपूर्ण कुराण प्रकट  
होणें म्हणजे कांहीं लहानसहान चमत्कार नव्हे; तर परमेश्वरानें त्याच्या  
संबंधानें संयश करणाऱ्यांस व त्याला पाखंड म्हणणाऱ्यांस खुद्द कुराणांतच अनेक  
जागीं स्पष्टपणें असें अन्हान केलें आहे की ह्या सारखाच एक अध्याय तुझीं मानव-  
लोकांहि रचून आणा (पाहा कुराण अ. २: २२-२३ आणि अध्याय १०: ३७-३९ वगैरे).  
परंतु अरबी वाङ्मयाच्या त्या उत्कर्षाच्या वेळेपासून आज १३३४ वर्षे झालीं मोठ-  
मोठाल्या विरोधी विद्वानांनीं जिवापाड प्रयत्न केले असतांहि कोणीही हें ईश्वरी  
अन्हान खोटें पाडूं शकला नाही व शकणारहि नाही. जगांत कोणत्याहि पुस्त-  
कांनें असें अन्हान केलेलें नाही; आणि बायबलाच्या हिब्रू व वेदांच्या संस्कृत भाषे  
प्रमाणें कुराणाची अरबी भाषा मृत कोटींतली नव्हे; तर ती प्रचलित असून  
अनेक देशांत बोलली व लिहिली जाते; म्हणून हें अन्हान खोटें पाडण्यासहि  
नागा होती. यास्तव कुराण हें ईश्वर प्रणीत आहे असे मानण्यास किंचितहि  
हरकत दिसत नाही.

शिवाय कुराणांत जीं भविष्य वचनें आलीं आहेत तीं आजपर्यंत  
तंतोतंत खरीं झालीं, व पुढेहि खरीं ठरतील यांत शंका नाही. या  
संबंधानें मीं टीकेंत जागजागीं इषारत दिली आहे.

कुराण हें हजरत मोहंमद पैगंबरांना प्रकट झालें आहे. परंतु त्यांतील कित्येक गोष्टी जरी हजरत पैगंबरांस अनुलक्षून सांगितल्या आहेत तरी त्यांचा उद्देश त्यांच्याद्वारे इतर कुराण व हजरत मानवांस बोध करण्याचा असतो. उदाहरणार्थ आईबापांसंबंधानें मोहंमद पैगंबर ईश्वरी आज्ञा (पाहा कुराण अ. १७: २३-२५) इचा कटाक्ष साहेब हजरत पैगंबरा कडे आहे असें समजणें अगदींच वेडगळपणाचें होय. कारण हें महावाक्य प्रकट झालें त्याच्या आधींच म्हणजे पैगंबर साहेबांच्या बाल्यावस्थेंतच त्यांचे आईबाप निवर्तले होते. अशीच इतरहि वाक्ये आहेत. तीं सर्वच येथें देऊन वाचकांचा वेळ दवडणें इष्ट नाहीं. तथापि पैगंबर साहेबांनीं स्वतःहि ह्या पवित्र कुराणाप्रमाणें अक्षरशः आचरण करून आम्हां मानवांस एक उत्कृष्ट किता धालून दिला आहे, ही गोष्ट विसरतां कामा नये.

कुराणापूर्वीं अखिल जगांत जितके म्हणून पैगंबर वा ऋषि आले ते सर्व ईश्वरप्रेषित असून मानवउद्दारासाठीं आले होते व जीं जीं पुस्तकें त्यांना भिन्न कुराण हें विश्वधर्म भिन्न काळीं प्रकट झालीं तीं खरीं असून त्यांत एकाच परमेश्वराची उपासना प्रतिपाद्य होती. (पहा कुराण अ. २: २८५). अखिल जगासाठीं पैगंबर साहेबांच्या एका वचना प्रमाणें हे पैगंबर २ लक्ष २४ हजार व दुसऱ्या वचन-संग्रहांत १ लक्ष २४ हजार असे होऊन गेले आहेत. परंतु कुराणाखेरीज इतर पुस्तकांचें प्रकटीकरण सुरक्षित राहण्यास साधनें नव्हतीं व त्यांत बरीच ढवळाढवळहि झालेली आहे, यास प्रमाण हें कीं त्यांत एकाच परमेश्वराची उपासना हा जो प्रतिपाद्य विषय तो स्पष्टपणें सांगितलेला नसून अनेक वस्तू व विभूतींची उपासना आढळून येते. म्हणून इतर पुस्तकांचें अक्षरशः अनुकरण करणें जरी सुरक्षित नाहीं, तरी पुस्तकां बदल व त्यांच्या पैगंबरांबद्दल पूज्यबुद्धि बाळगणें हें कुराणास मानणाऱ्यांचें कर्तव्यकर्म आहे. (कुराण अ. २: १३६ पाहा.) ज्या अर्थां कुराणांत सर्व धर्मांचें सार आहे व त्यांचें प्रकटीकरणहि सुरक्षित आहे (कुराण अ. १५: ९), त्या अर्थां कुराणाचें अनुकरण करणें हेंच विनयक होय. हजरत मोहंमद पैगंबर साहेबांचें आगमन सर्व जगासाठीं झालें आहे. म्हणूनच परमेश्वरानें त्यांस उद्देशून कुराणांत '(हे पैगंबरा! ) आम्हीं तुला सकल जगांच्या लोकांसाठीं केवळ (मूर्त) दया करून पाठविलें आहे.' असें प्रतिपादिलें आहे. कुराणांत जातीद्वेष नाहीं. त्यावर कोणाहि एका विशिष्ट जनसमुदायाची एकतंत्री सत्ता नाहीं. कुराणाचें अनुकरण ज्याला पाहि त्याला हरतां येते. कुराणाचें विश्वबंधुत्व इतकें मोठें व व्यापक आहे कीं त्या

दाखल होतांच कोणत्याहि प्रकारचा जातिभेद न बाळगतां कुराणाप्रमाणें आचरण राखणारांस मुसलमानी समाजांत सख्या बंधु प्रमाणें वावरतां येतें, व जगांतील इतर समाजाचे उलट त्यांस रोटी व बेटी व्यवहारासहि अंतरावें लागत नाहीं. त्यांत अंत्यजोद्धारासाठीं नवीन समाज किंवा मंडळ यांची स्थापना करण्याची अपेक्षा नसून पहिल्या पासूनच त्यांच्या उद्धाराकरितां मार्ग खुला करून ठेवलेलाच आहे.

कुराणांत जागजागीं प्रवृत्तिमार्गच प्रतिपादिलेला आहे; म्हणून शब्दांची व वाक्यांची ओढाताण करून बायबल व गीता वगैरे पुस्तके ज्यांची भिस्त निवृत्तिमार्गावरच आहे त्यांजप्रमाणें याला प्रवृत्तिपर सिद्ध-  
**कुराण व प्रवृत्तिमार्ग** करण्याचा खटाटोप करण्याचें कारण नाहीं. कुराणावरून निवृत्तिमार्गांचाहि बोध होतो; परंतु तो ज्या लोकांस वैराग्य प्राप्त होतें अशा विशिष्ट वर्गांच्या लोकांसाठींच होय. या लोकांसहि कर्म केव्हांहि सुटत नाहीं. पण वैराग्य प्राप्त झाल्यावर त्यांची कर्म निष्काम होतात हें मात्र खास. शिवाय कर्म प्रवृत्तिपर असो किंवा निवृत्तिपर असो त्यांत ईश्वरार्पण करण्याची निर्मल बुद्धि त्यांच्या बुडाशीं असलीच पाहिजे, हाहि कुराणाचा मुख्य उद्देश आहे. कारण, मुसलमान लोक जीं जीं शास्त्राविहित कर्मं करितात त्यांत ईश्वराज्ञाधीनता-इस्लाम-याची जोड असल्या शिवाय तीं कर्मं मान्य होत नाहींत.

कुराणाची जाहिरात बाहेर पडून बराच काळ लोटला; पण पुरेशा द्रव्यनिधीच्या अभावामुळे हें काम निरुपायास्तव लांबणीवर  
**श्रमायचना-** टाकणें भाग पडलें व वाचक वर्गांस फार दिवस वाट पाहत राहावें लागलें; या बदल ते मला क्षमा करतील अशी आशा आहे.

तथापि माझे व वाचकांचें हें मोठेंच सुदैव कीं हिज हायनेस आसिफजाह मुशफरुल्ममालिक रुस्तमेदौरान अरस्तुएजमान निझामुल्मुल्क निझामुद्दौला नवाब मीर उस्मान अलीखान बहादुर फत्हेजंग यांनीं उदार राजाश्रय देऊन हें सत्कार्य तडीस नेण्यास अमौल्य मदत केली व हा दिव्य ग्रंथ वाचकांपुढें अत्यादरानें ठेवण्यास मीं भाग्यशाली झालों; म्हणून याचें सर्व श्रेय त्यांनाच योग्य आहे. त्यांच्या या अभिनंदनीय व प्रशंसनीय सत्कार्याबद्दल त्यांचे जितके आभार मानावेत तितके थोडेच होतात. शेवटीं माझी हीच प्रार्थना आहे कीं उदारधि व

गुणग्राहक अशा ह्या सिंहासनाधिपतीस व त्यांच्या संततीस अशीच मुक्त्यै करण्यास ईश्वर उदंड आयुष्य देवो ! व त्यांचें राज्य अखंड व चिरकाल चालवो ! तथास्तु.

परमस्तुत्य परमेश्वरानें या कलियुगाचे महान प्रेषित श्रीमन्मोहंमद-सल्लाहो अलैहे व सहम-परमेश्वर त्यांस धन्यवाद व शांति देवो-यांस उद्देशून आज्ञापिलें आहे कीं 'हे पैगंबरा ! जे (हुकूम) तुला तुझ्या पालनकर्त्यांकडून सादर झाले आहेत ते तूं (जशाचे तसेच लोकांना) पोहोंचवून दे' वगैरे (पाहा कुराण अ. ५:६७) तर ही ज्ञानदानाची आज्ञा हजरत पैगंबर साहेबांदारें आम्हां विश्वात्मसहि केली गेली आहे. परंतु कुराण निव्वळ अरबी भाषेंत असल्यामुळें, इतर भाषांत त्याचें भाषांतर झाल्याशिवाय हा संदेश पोहोंचविण्यास दुसरा मार्गच नाही. शिवाय फार्सी, उर्दू, इंग्रजी, फ्रेंच, वगैरे भाषांत याची भाषांतरे झाली आहेत; म्हणून मराठींतहि भाषांतर करून मी हा ज्ञानयज्ञ केला आहे. यास्तव मुसलमान बंधू संहानुभूतिपूर्वक माझ्या या अल्प सेवेंत समभागी होऊन या सत्कार्यास हातभार लावतील अशा पूर्ण आशेने प्रमोदकपूर्वक मी हे पहिले मराठी भाषांतर त्यांच्या हवाली करितो. शेवटीं परमेश्वरापाशीं एवढीच प्रार्थना आहे कीं माझे हे नम्र प्रयत्न त्याच्या सेवेंत मान्य होवोत व तो मला व सर्व भक्तांस प्रसन्न होवो ! आमीन ! आमीन !! आमीन !!!

मुंबई.

ता. २५ जमादिल् आखर हि. स. १३३४

मीर मोहंमद याकूब खान.

